ИСКУСТВА И НОВИНИ ОД СВЕТОТ

СЕКСУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ЛИЦАТА СО ИНТЕЛЕКТУАЛНА ПОПРЕЧЕНОСТ: ИСТРАЖУВАЊЕ ВО ЈОРДАН

Родаина Кадер АЛ-ТАРАВЕН

Факултет за едукациски науки Му'тах Универзитет Карак – Јордан

Примено: 16.05.2018
Прифатено: 01.10.2018
УДК 37.011.33:613.88-056.34(569.5)

Резиме

Вовед: Бракот и децата се право за секое лице со интелектуална попреченост, но постојат ограничувања кои го спречуваат пристапот до ова право.

Цели: Целта на ова истражување е да се направи преглед на пет истражувања направени во Јордан, да зборуваме за сексуалните проблеми поврзани со бракот и имањето деца кај лицата со интелектуална попреченост и да ги заштитиме од сексуална злоупотреба.

Методи: Преглед на литературата од пет истражувања направени во Јордан за сексуалните проблеми со кои се соочуваат лицата со ИП.

Резултати: Сите резултати од истражувањата кои беа прегледани ја нагласиле значајноста од предавањата на наслови поврзани со сексуалното образование за лицата со ИП од рана возраст.

Заклучоци: Предавањата за сексуални наслови за лицата со ИП им помага подоцна при склучувањето на бракови и имањето на деца, како и самозаштита од сексуални злоставувања.

Клучни зборови: *Стерилизација; Хистеректомија; Сексуално образование; Абортус на деформирани фетуси; Брак; Интелектуална попреченост (ИП).*

Адреса за кореспонденција: Родаина Кадер АЛ-ТАРАВЕН
Факултет за едукациски науки Му'тах Универзитет Карак – Јордан
е-меил: rodainatarawnah@yahoo.com
тел.00962799959483

WORLD EXPERIENCES AND CURRENT EVENTS

SEXUAL ISSUES OF THE PERSONS WITH INTELLECTUAL DISABILITY (PWID): RESEARCHES IN JORDAN

Rodaina Khader AL-TARAWNEH

Faculty of Educational Sciences- Mu'tah University Karak – Jordan

Received: 16.05.2018
Accepted: 01.10.2018
Review article

Abstract

Introduction: Marriage and having children is a right of Persons with Intellectual Disability (PWID), but there are barriers preventing their access to this right.

Objectives: The purpose of this study was reviewing five studies in Jordan, talk about sexual issues relative to the marriage and have children for (PWID) and protect them from sexual abuse.

Methods: A literature reviewing for five studies In Jordan about sexual issues of (PWID).

Results: All results of studies which were reviewed emphasized the Importance of teaching sex education topics for (PWID) at an early age.

Conclusions: Teaching sex education topic for (PWID) help them to the marriage and having children and protect them self from sexual abuse.

Keywords: *Sterilization; Hysterectomy; Sex education; Abortion deformed fetuses; Marriage and Intellectual disability (ID).*

Corresponding address: Rodaina Khader AL-TARAWNEH
Faculty of Educational Sciences- Mu'tah University Karak – Jordan
e-mail: rodainatarawnah@yahoo.com
tel.00962799959483

Вовед

Јордан ја има потпишано и ратификувано Меѓународната конвенција за правата на лицата со попреченост во 200-2001 (1) и истата стана генерална обврска за обезбедување и промовирање на целосната реализација на сите човекови права без никаква дискриминација поврзана со нивната попреченост. Едно од правата кое е обезбедено во членот 21 од Конвенцијата е правото на брак, формирање семејство и имањето деца за лицата со попреченост (сексуален живот). Иако, лицата со попреченост го имаат правото на брак, формирање семејство и имање деца, постојат многу проблеми поврзани со ова право, кои можат да ги спречат истите тие да склучат брак, да формираат семејство и да имаат деца. Кога зборуваме за сексуалниот живот на лицата со интелектуална попреченост, постои аргумент во рамките на Источните општества, бидејќи многу луѓе веруваат дела лицата со ИП не се свесни за сексуалниот живот (2, 3) и срамота е да се зборува за сексуалниот живот во овие општества. Согласно со сексуалниот живот на лицата со ИП, постои индикација дека лицата со ИП се во поголем ризик од сексуално злоставување и пренесување сексуални болести од другите (2-9), па затоа некои луѓе ги стерилизираат нивните деца со ИП, особено децата од женски пол на начин што прават хистеректомија. Исто така, поради постоењето индикација дека неспособноста на лицата со ИП да укажат или да се одбранат кога истите се изложени на сексуално вознемирување или злоставување и некои лица со ИП сакаат да стапат во брак и да имаат деца, па затоа постои потребата истите да се образуваат на тема поврзана со сексуалните потреби (2, 3, 10). Но, постои проблем во недостигот на програми за сексуално образование на лицата со ИП и постоечките културни и социјални бариери кои оневозможуваат вклучување на програмите за сексуално образование во центрите за лица со посебни потреби (2, 3, 9, 10-16). Постојат многу грижи поврзани со спречувањето на овие програми да бидат дел од центрите за посебно образование. Некои од загриженостите се следните: срамот, страв дека со ваквите програми ќе се уништат децата со ИП, многу луѓе веруваат дека лицата со ИП не се свесни за сексуалноста и дека сексуалното образование ќе им укаже за постоењето на истата, ставовите на семејствата на лица со ИП и на специјалните едукатори кон сексуалното образование за лицата со ИП и недостигот на тренинг за специјалните едукатори (пред или за време на нивното

Introduction

Jordan signed and ratified on the International Convention on the Rights of Persons with Disabilities during {2007-2008}(1), and it has been for it a general obligation to ensure and promote the full realization of all human rights without any kind of discrimination based on their disability. One of the rights confirmed by the Convention in Article (23) is the right of the persons with disabilities to marry and to form a family and have children (Sexual life). Although the persons with disabilities in Jordan have the right to marry, form a family and have children, there are many issues related to this right, which may prevent them from marriage, forming a family and having children (Sexual life). Talking about the sexual life of Persons with Intellectual Disability (PWID) is an argument in Eastern societies because many people believe that the (PWID) are not aware of sexual life (2, 3) and it is a shame to talk about sexual life in these societies. According to the sexual life of (PWID), there is an indication that the (PWID) are at risk of sexual abuse and sexual disease more than others (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) so, some people sterilize their children with ID, especially for girls with ID by their hysterectomy. Also, because there is an indication that the inability some of (PWID) to express or defend themselves when they exposed to sexual harassment and abuse, and some (PWID) want to marry and have children, so they need teaching them topics of sex education (2, 3, 10), but there is problem in lack of sex education programs for persons with ID and the existing cultural and social barriers that prevent the sex education program in the centers of special education (2, 3, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16), and there are many concerns that prevent these programs from being offered in special education centers. These concerns are: Shying, fear of spoiling children with ID, many people believe that the (PWID) are not aware of sexuality and that sex education alerts them to it, the ineffectiveness of sex education programs, or the difficulty of evaluating of these programs, the attitudes of families of (PWID) and teachers of special education towards teaching of sex education topics for persons with ID and the lack of training teachers of special education in (pre or during

работно време) за предавањето на сексуални наслови на лицата со ИП (3).

Ова истражување ги обелоденува проблемите поврзани со сексуалниот живот на лицата со ИП во Јордан, а кои се поврзани со бракот и имањето на деца. И тие проблеми се: стерилизацијата на жени и женски деца со ИП, сексуалното образование на лицата со ИП, бракот со лица со ИП и абортусот кај жените со ИП. Прашањата на кои треба да даде одговор ова истражување се:

1. Какви се ставовите на Јорданците кон хистеректомијата на девојчињата со ИП?
2. Какви се ставовите на специјалните едукатори во Јордан кон сексуалното образование на лицата со ИП?
3. Какви се ставовите на Јорданците кон бракот на лицата со ИП?
4. Какви се ставовите на Јорданците кон абортусот на деформирани фетуси?

Стерилизација на девојчиња или жени со ИП во Јордан

Две истражувања беа спроведени во Јордан во врска со стерилизацијата на девојчиња и жени со ИП по пат на хистеректомија. Ал Јарден, Ал Таравен и Етави (AlJaradeen, AlTarawneh and, Etawi) (17) спровеле истражување за ставовите на мајките кон хистеректомијата на нивните ќерки со ИП и мотивите кои ги довеле до одлуката да направат хистеректомија над нивните ќерки. Согласно со ова истражување, хистеректомијата е дефинирана како отстранување на матката кај жените, на начин што тие подоцна нема да можат да имаат деца и запирање на менструацијата. Постојат два вида хистеректомија: првиот вид вклучува отстранување на матката, но оставање на јајниците и јајцеводите, додека вториот тип вклучува отстранување на матката, цервиксот, горниот дел од вагината, јајцеводите и јајниците. Истражувањето откри неколку различни погледи кон хистеректомијата на девојчиња и жени со ИП. Од гледна точка на религијата, хистеректомијата на девојчиња и жени со ИП не е дозволена. Но, постои дел од ГИД (Одделот на генералот Ифта) на Јордан, Резолуција бр. 194 во која е наведена забрана за отстранување на матката кај девојчињата со попреченост. Оваа резолуција ја потврдува обврската на родителите и старателите да ги заштитат своите деца од секакво зло. Општеството исто така треба да ги заштити овие лица од различните видови злоупотреба

– service) to teach sex education topics for persons with ID(3).

This study sheds light on the sexual life issues of (PWID) which related to the marriage and having children for them in Jordan. And these issues are: (sterilization of women and girls with ID, sex education of (PWID), the marriage of (PWID) and abortion of women with ID). So the questions of the study are:

1. What are the attitudes of the Jordanians towards the hysterectomy for girls with ID?
2. What are the attitudes of the Jordanians teachers of special education towards teaching sex education topics for (PWID)?
3. What are the attitudes of the Jordanians towards the marriage of Persons with mild ID?
4. What are the attitudes of the Jordanians towards the abortion of deformed fetuses?

Sterilization of girls or women with ID in Jordan:

Two studies were conducted in Jordan on the sterilization of girls and women with ID by hysterectomy. AlJaradeen, AlTarawneh and, Etawi (17) conducted a study about the attitudes of mothers towards hysterectomy for their daughters with ID and the motives for the hysterectomy. This study addressed the concept of hysterectomy of girls and women with Intellectual disability and types of the hysterectomy. According to this study, hysterectomy is defined as removing the uterus of a woman, so that they become unable to have children and stop menstruation. There are two types of hysterectomy; the first type includes removing the uterus while keeping the ovaries and Fallopian tubes. The second type includes removing the uterus, cervix, top vagina, Fallopian tubes, and ovaries. The study reviewed various views about the hysterectomy of girls and women with intellectual disability. Religiously, it is not permissible to hysterectomy of girls and women with intellectual disability. Now, there is a fatwa’ from General Iftaa’ Department (GID) of Jordan in resolution No 194 which states that the prohibition of removing the uterus of challenged girls. This resolution confirmed that it is the duty of their parents and guardians to protect them

преку преземање на сите потребни мерки кои го гарантираат правото послабите да бидат заштитени и неуспехот истите тие да се заштитат се смета за грев и тој грев се зголемува секогаш кога тој/таа е злоставуван. Затоа, семејствата во кои има деца со попреченост, исто како и општеството, треба да практикуваат трпение во односите со нив и да бараат компензација од Алах (18). Законски, постои индикација дека хистеректомијата на девојчиња со ИП без нивно знаење е кривично дело, казниво согласно со закон. Медицински, хистеректомијата на девојчиња со ИП е сериозна и има долготрајни негативни ефекти врз здравјето на девојчињата (17, 19). Примерокот на истражувањето се состоел од 97 мајки на девојчиња со ИП на возраст од 5 до 29 години. Инструментите на истражувањето беа развиени од страна на истражувачите и се состои од 24 делови за проценка на ставовите на мајките кон хистеректомијата на нивните ќерки со ИП и едно отворено прашање за мотивите кои довеле до изведување на хистеректомијата врз девојчињата со ИП од гледна точка на нивните мајки. Валидноста на инструментот од истражувањето е воспоставена. Исто така е пресметана и доверливоста на истражувачкиот инструмент со помош на формулата Кронбах алфа и истата изнесувала (0.7899). Резултатите од истражувањето покажале дека мајките биле против изведувањето на хистеректомија врз нивните ќерки со ИП. И не постои статистички значајна разлика на ставовите во однос на возраста на девојчињата со ИП, рангот на девојчето во нејзиното семејство, степенот на попреченост, нивото на образование на мајката, возраста на мајката, местото на живеење на семејството, приходите и бројот на членовите во семејството. Исто така, резултатите укажале дека најзначајни причини за изведување на хистеректомија кај девојчињата со ИП од гледна точка на мајката се: страв од силување, олеснувањето за мајката за понатамошната грижа за ќерката, страв од нелегална бременост, избегнување срам и намалување на болките од менструација. Второто истражување кое беше спроведено во Јордан од страна на Ал Бустани, Бдоур и Бериат (AlBustanji, Bdour & Beirat) (19), укажува дека во Јордан на годишно ниво се изведени 64 хистеректомии врз девојчиња со ИП, во согласност со Високиот совет за правата на лицата со попреченост. Сепак, и до денес нема целосно прецизни податоци за точната бројка (20). Истражувањето имаше цел да го открие степенот на прифатливост на семејствата во Јордан за хистеректомијата врз нивните ќерки со ИП. Исто

from any harm. Society should also protect them against different types of abuse through taking all the necessary measures which guarantee that because it is the right of the weak to be protected and failure to perform that role makes the aforesaid parties sinful and that sin multiplies every time he/she (The challenged) is being abused. Therefore, families that are afflicted with challenged children, as well as society, should exercise patience when dealing with them and seek the recompense from Allah (18). Legally, there is an indication that the hysterectomy of girls with ID without their knowledge is a crime must be punished by law. Medically, the hysterectomy of girls with ID is serious and has long-term adverse effects on girls' health (17, 19). The study sample consisted of (97) mothers of girls with ID aged between (5-29) years. The instrument of this study was developed by researchers and it consisted from (24) items to assess the attitudes of mothers towards hysterectomy for their daughters with ID and one open-ended question to know the motives for the hysterectomy of girls with ID from the viewpoint of their mothers. The content validity of the instrument of this study was established, also was computed the reliability of instrument of study by Cronbach alpha's formula it was (0.7899). The results showed that mothers were against hysterectomy of their daughter with ID. And there are no significant differences in the attitudes due to the age of girl with the ID, girl's rank in the family, the degree of girl's disability, educational level of the mother, age of mother, place of residence of family, income, and the number of family members. Also, the results indicated that the most important causes of hysterectomy of girls with ID from the viewpoint of mothers of girls with ID are: fear of rape, mothers' relief from taking continuous care of their daughter with ID, fear from illegal pregnancy, avoiding embarrassment and reducing pains of Menstruation. The second study in Jordan was conducted by AlBustanji, Bdour & Beirat (19), indicated that In Jordan about (64) hysterectomies are performed annually in Jordan for girls with ID according to the higher council for rights of persons with disabilities; however, there are no accurate figures available until now (20). And it aimed to determine the Jordanian

така, има цел да го открие ефектот што го има возраста на девојчето со ИП, видот на ИП, степенот на попреченост, полот на родителот, нивото на образование на родителот и нивото на приходи. Примерокот на истражувањето беше составен од 329 родители на девојчиња со ИП (112 татковци и 217 мајки). Прашалникот на истражувањето беше направен од страна на истражувачите и се состоеше од 21 прашање со цел да се постигнат целите на истражувањето. Валидноста на прашалникот од истражувањето беше воспоставена, исто така беше пресметана и доверливоста со помош на формулата Кронбах алфа и истиот изнесуваше (0.84) и беше пресметан по принципот на тестирање и повторно тестирање, корелацијата помеѓу првиот пат на употреба на прашалникот и вториот пат беше (0.91). Резултатите покажаа дека севкупниот степен на прифаќање кај учесниците за спроведување на хистеректомија врз нивните девојчиња со ИП беше низок. И постоеше значајна разлика во однос на степенот на прифаќање да се спроведе хистеректомија врз девојчињата поради нивната возраст, полот на родителот, степенот на попреченост кое го има девојчето со ИП, нивото на образование на родителот и нивото на приходи. Исто така, не беше утврдена значајна разлика во степенот на прифаќање да се спроведе хистеректомија врз нивните ќерки со ИП во однос на степенот на попреченост на девојчето. Последно, истражувањето ја потврди важноста од сексуалното образование за девојчиња со ИП.

Генерално, резултатите од истражувањата се конзистентни едни со други во одбивањето на хистеректомијата како можност за девојчињата со ИП, бидејќи и двете истражувања се спроведени во Јордан. Двете истражувања укажуваат дека е потребно сексуално образование за лицата со ИП, со цел истите да се заштитат од сексуална злоупотреба и експлоатација и да можат тие да укажат дека се злоставувани или експлоатирани. Последно, и двете истражувања укажуваат дека хистеректомијата нема да спречи девојчињата со ИП да бидат силувани или сексуално злоставувани, и може да го зголеми ризикот од силување кај девојчињата со ИП.

Сексуално образование за лицата со ИП во Јордан

Во Јордан се направени две истражувања поврзани со сексуалното образование за лицата со ИП. Првото истражување чии автори се Етава и Ал Таравен (2),

families' degree of acceptance of having a hysterectomy performed on their daughters with ID. It also aimed to investigate the effect of age of the girl with ID, type of ID, the degree of disability, gender of parent, educational level of parent and income level. The study sample consisted of (329) parents of girls with ID (112 fathers and 217 mothers). The questionnaire of this study was developed by researchers and it consisted of (21) items to achieve aims of this study. The face validity of the questionnaire of this study was established, also computed the reliability of this study by Cronbach alpha's formula it was (0.84), and it was computed by test-retest, the correlation between the first time for application of the questionnaire and the second time was (0.91). The results showed that the overall participants' degree of acceptance of having a hysterectomy performed on their daughters with intellectual disabilities was low. And there were significant differences in the degree of acceptance of having the hysterectomy performed on their daughter with ID due to the age of the girls with ID, the gender of the parent of the girls with ID, the degree of disability of the girls with ID, level of education of parent and level of income. Also, there were no significant differences in the degree of acceptance of having the hysterectomy performed on their daughter with ID due to the type of disability of the girls with ID. The last thing, this study confirmed the importance of teaching the topic of sex education for the girls with ID.

In general, the results of the studies were consistent with each other in their rejection of hysterectomy for the girls with ID, because both studies were conducted in Jordan. Both studies indicated that it was necessary to teach topics of sex education for (PWID), to protect them from sexual abuse and exploitation and make them able to express if exposed to it. The last thing, both of studies indicated that the hysterectomy would not prevent the girls with ID from being raped sexually abused, and it may increase the risk that girls with ID are being raped.

имаше цел да ги идентификува ставовите на наставниците кон предавање на предмет за сексуално образование за лица со ИП во Јордан и имаше цел да ги истражи ефектите на некои варијабли (нивото на образование на наставниците, специјализацијата, искуството и возраста на наставникот) поврзани со овие ставови. Во ова истражување, сексуалното образование е дефинирано како една форма на образование која обезбедува информации и искуства за сексуалните проблеми, како и за физичкиот, психичкиот, емоционалниот и социјалниот развој во рамките на религиозните вредности и социјалните норми и моралните вредности во општеството (10). Истражувањето на Етава и Ал Таравен (2) укажува дека лицата со ИП имаат потреба од воведување програми за сексуално образование, повеќе од другите лица, бидејќи тие се изложени на повисока стапка на сексуално злоставување и вознемирување во споредба со другите лица. Според ова истражување, најзначајните теми од сексуалното образование на лицата со ИП се: лицето да си го знае својот пол, носењето на соодветна облека според полот на кој припаѓа тоа лице, идентификувањето на полот кај другите лица, користењето на соодветни заменки во согласност со полот, соодветна употреба на тоалетот, познавање на анатомијата на телото на маж и жена, информации за пубертетот, информации за одржување на хигиената за време на менструација за девојчињата со ИП и подготвување за брак. Во истражувањето се зборува за важноста од предавања на теми од сексуалното образование за лицата со ИП, кое ќе им помогне на лицата со ИП да се заштитат себеси од ризикот од сексуално злоставување, вознемирување и злоупотреба. Исто така, да им помогне да кажат кога се изложени на сексуално злоставување и на вознемирување. И да им помогне на девојчињата со ИП да се грижат за себе за време на менструација, како и да им помогне на лицата со ИП да стапат во брак и да имаат деца. Во ова истражување, постои индикација дека во Јордан има недостаток на програми за сексуално образование на лицата со ИП. Нивните семејства ја користат стерилизацијата како што е тоа хистеректомијата на девојчиња со ИП. Постои потврда за важноста од соработка помеѓу семејствата на лицата со ИП и наставниците за имплементирање на програмите за сексуално образование на лицата со ИП и важноста на ставовите и прифаќањето на специјалните едукатори да држат предавања на теми за сексуално образование за лицата со ИП. Примерокот на

Sex Education for (PWID) in Jordan:

There are two studies were conducted in Jordan about sex education for persons with ID. The first study which conducted by Etawi & AlTarawneh (2), it aimed to identify attitudes of female teachers towards teaching sex education topics for persons with ID in Jordan, and it aimed to investigate the effect of some variables (educational level of teacher, specialization, experience, and age of teacher) on these attitudes. In this study, sex education has been defined it is a form of education which is provided (PWID) information and experiences about sexual issues as much as his physical, mental, emotional and social development within the framework of religious values and social norms and moral values in society (10). The study of Etawi & AlTarawneh (2) indicated that the persons with ID need the sex education programs more than others; because they are exposed to higher rates of sexual abuse and harassment comparing with others. According to this study, the most important topics of sex education for persons with ID are: Knowing his sex, wearing appropriate clothing for his sex, identifying the sex of other people, use appropriate pronouns for his sex, use the toilet properly, knowledge of the anatomical structure of both the male and female body, information about puberty, information about hygiene during menstrual for girls with ID and preparing for marriage. The study talked about the importance of teaching of sex education topics for persons with ID, it is a help the persons with ID to protect themselves from the risk of sexual harassment, abuse, and diseases. Also, help them to express when exposed to sexual harassment and abuse. And help the girls with ID to take care of themselves during menstruation also preparing the persons with ID to marry and have children. In this study, there is an indication to the lack of sex education programs for persons with intellectual disability in Jordan, their families resorted to sterilization such as hysterectomy of girls with ID. There is a confirmation on the importance of collaborating families of (PWID) with teachers to present of sex education for their children with ID and the importance of attitudes and acceptance teachers of special education to teach topics of sex

истражувањето се состоел од 178 наставнички за специјална едукација. Прашалникот на истражувањето е создаден од истражувачите и се состои од 14 прашања за да може да се постигнат целите на истражувањето. Беа воспоставени содржината и валидноста на внатрешната конструкција на прашалникот. Исто така е пресметана доверливоста на прашалникот со помош на формулата Кронбах алфа и истата таа изнесува (0.689) и кога е поделена на два изнесува (r= 0.769). Резултатите од ова истражување покажуваат дека ставовите на наставничките за специјална едукација во Јордан кон предавањето теми поврзани со сексуалното образование се позитивни. И не постои статистички значајна разлика во ставовите на наставничките за специјална едукација кон предавање на теми поврзани со сексуалното образование во врска со нивото на образование и возраста на наставничките. Исто така, постои статистички значајна разлика во ставовите на наставничките за специјална едукација кон предавање на теми поврзани со сексуалното образование поврзана со специјализацијата и искуствата на наставничките.

Второто истражување за предавања поврзани со теми за сексуално образование на лицата со ИП во Јордан беше направено од Ал Таравен (3). Имаше цел да ги идентификува ставовите на наставничките за специјална едукација (пред и за време на предавањата) кон предавање на теми поврзани со сексуалното образование за лицата со ИП и истражувањето укажува дека постојат многу причини поради кои лицата со ИП имаат потреба од воведување програми за сексуално образование отколку другите лица, а тие причини се:

- Лицата со ИП се изложени на повисока стапка за сексуално злоставување и вознемирување и заболување од сексуално преносливи болести во споредба со другите лица. Па, затоа тие имаат потреба од воведување програми за сексуално образование повеќе од другите лица.
- Адолесцентите со ИП имаат сексуални желби исто како и адолесцентите без попреченост. Тие имаат физички, психолошки и сексуални промени за време на адолесценцијата и затоа ним им се потребни програми за сексуално образование за да се справат со овие промени. Исто така, лицата со ИП се соочуваат со проблеми во формирањето на заблуди за пубертетот поради недостигот на сексуално образование (3, 15).
- Многу лица со ИП сакаат да стапат во брак и да имаат партнер како и сите останати и поради тоа

education for (PWID). The study sample consisted of (178) female teachers of special education. The questionnaire of this study was developed by researchers and it consisted of (14) items to achieve the aims of this study. The content and internal construct validity of the questionnaire of this study were established, also computed the reliability of the questionnaire by Cronbach alpha's formula, it was (0.689) and it computed by split- half, it was (r= 0.769). The results of this study indicated that the attitudes of female teachers of special education in Jordan towards the teaching of sex education topics were positive. And there are no statistically significant differences in the attitudes of female teachers of special education towards the teaching of sex education topics due to educational level and age of teacher. Also, There are statistically significant differences in the attitudes of female teachers of special education towards the teaching of sex education topics due to the specialization and experience of the teacher.

The second study about teaching the sex education topics for (PWID) in Jordan was conducted by AlTarawneh (3). It aimed to identify the attitudes of the female teachers of special education (pre-service and during- service) towards teaching sex education topics for (PWID), this study indicated that there are many reasons make (PWID) need sex education programs more than others, these reasons are:

- The (PWID) are exposed to higher rates of sexual abuse and harassment and sexual diseases comparing with others. So, they need the sex education programs more than others.
- Adolescents with ID have sexual desires, such as adolescents without the disability, they have physical, psychological and sexual changes during adolescence, and they need sex education programs to cope with these changes. Also, the (PWID) face problems in forming misconceptions about puberty, because of the lack of sex education (3, 15).
- Many (PWID) want to marry and have children like others without ID and this require the presence of sex education programs to them.

Despite the need to teach sex education topics for (PWID), there are many concerns that prevent these programs from being offered in special education

потребно е истите да добиваат сексуално образование.

И покрај потребата од предавања на теми поврзани со сексуалното образование за лицата со ИП, постојат многу грижи кои спречуваат овие програми да им бидат понудени на центрите за специјална едукација. Овие грижи се: срам, страв дека со ваквите програми ќе се уништат децата со ИП, многу луѓе веруваат дека лицата со ИП не се свесни за сексуалноста и дека сексуалното образование ќе им укаже за постоењето на истата, неефикасноста на програмите за сексуално образование, или тешкотии за оценување на овие програми, ставовите на семејствата во кои има лица со ИП и на специјалните едукатори кон сексуалното образование за лицата со ИП и недостигот на тренинг за специјалните едукатори (пред или за време на нивното работно време) за предавањето на сексуални теми на лицата со ИП. Примерокот на истражувањето се состои од 269 наставнички за специјална едукација, 91 пред училиште и 178 за време на предавањата. Истражувачот користел прашалник кој е користен во истражувањето од Етави и Ал Таравен (2) и се состои од 14 прашања за да се проценат ставовите на специјалните едукатори кон предавањето на теми поврзани со сексуалното образование на лица со ИП. Резултатите од ова истражување укажаа дека ставовите на наставничките за специјална едукација во Јордан кон предавањето на теми поврзани со сексуалното образование се позитивни и кај истите има статистички значајна разлика помеѓу наставничките и ставовите во зависност од фазата на тренингот (пред или за време на училишната програма) да ги фаворизираат женските наставнички за време на предавањата. Генерално, и двете истражувања ја потврдиле важноста од сексуално образование на лицата со ИП и важноста на ставовите на семејствата со лица со ИП и специјалните едукатори кон предавањето на вакви теми. И двете истражувања укажуваат дека програмите за сексуално образование им помагаат на лицата со ИП да стапат во брак и да имаат деца. Конечно, и двете истражувања ја потврдиле важноста од тренинг на специјалните едукатори за истите да можат да им држат предавања на лицата со попреченост на теми поврзани со сексуалното образование.

Брак кај лицата со ИП во Јордан

Едно истражување е спроведено во Јордан поврзано со бракот кај лицата со ИП од страна на Етави и Ал

centers. These concerns are: Shying, fear of spoiling children with ID, many people believe that the (PWID) are not aware of sexuality and that sex education alerts them to it, the ineffectiveness of sex education programs, or the difficulty of evaluating of these programs, the attitudes of families of (PWID) and teachers of special education towards teaching of sex education topics for (PWID) and the lack of training teachers of special education in (pre or during – service) to teach sex education topics for (PWID), the study sample consisted of (269) female teachers of special education, (91 pre-service and 178 during service). The researcher used the questionnaire which was used in the study of Etawi & AlTarawneh (2), it consisted of (14) items to assess the attitudes of teachers of special education towards the teaching of sex education topics for (PWID). The results of this study indicated that the attitudes of female teachers of special education (Pre and during service) in Jordan towards teaching of sex education topics were positive and there are statistically significant differences between the female teachers in the attitudes due to stage of the training (pre-service and during service) to favor female teachers during service. In general, both studies confirmed to the importance of teaching of sex education topics for (PWID), and the importance of the attitudes to the families of (PWID) and teachers of special education towards the teaching of these topics. Both studies indicated that the sex education programs help (PWID) to marry and have children. Finally, both studies confirmed the importance of training for the teachers of special education in (pre and during – service) to teach sex education topics for persons with disabilities.

The marriage of the (PWID) in Jordan:

There is one study was conducted in Jordan about the marriage of (PWID) by Etawi & AlTarawneh (10). This study indicated that the marriage and having children are a right of the (PWID), and there are (6.7%) of (PWID) in Jordan are married this is a few percentages. There are persons, who support the marriage of (PWID) because the marriage helps to integrate (PWID) into their communities, and there is

Таравен (10). Ова истражување укажува дека бракот и имањето деца е право на лицата со ИП и дека 6,7 % од лицата со ИП во Јордан се во брак и овој процент е многу мал. Ова се лица кои го поддржуваат бракот кај лицата со ИП бидејќи бракот им помага на лицата со ИП да се интегрираат во нивната заедница. Постои индикатор дека бракот кај лицата со ИП им помага да ги подобрат нивните способности и им помага при самостојното живеење, но исто така им помага при задоволувањето на нивните сексуални потреби. Последно, кога лицата со ИП ќе стапат во брак, тие наоѓаат лице кое ќе се грижи за нив во иднина. 50.9 % од Јорданците одбиваат да стапат во брак со лица со ИП поради многу причини. Овие причини се дел од негативните ставови кон лицата со ИП, некои луѓе веруваат дека лицата со ИП не се свесни за сексуалните проблеми поради недостигот од сексуално образование, стравот од имањето деца со ИП поради брак со лицата со ИП. Како и да е, не во сите случаи на интелектуалната попреченост е генетски наследена и некои од лицата со ИП имаат деца кои немаат попреченост. Исто така, некои луѓе стравуваат од пропаѓање на бракот со лицата со ИП. Но, постојат истражувања кои посочуваат дека процентот на разводи кај лицата со ИП е ист како и со процентот на разводи кај лицата кои немаат ИП. Во тоа истражување се зборува за различните погледи на бракот со лица со ИП. Најголемиот дел од граѓаните на Јордан се муслимани, па од гледна точка на муслиманите не постојат религиозни бариери за брак со лицата со ИП, бидејќи се смета дека лицето со ИП не претставува опасност за сопружникот и познавање на попреченоста на сопружникот со ИП. Последно, бракот со лица со ИП се поврзува со степенот на попреченост, така што не е дозволен бракот со лица со потешка и длабока ИП. Од медицинска гледна точка, потребно е да бидат земени предвид неколку фактори пред да се дозволи склучување брак со лица со ИП, како што се степенот на попреченост, дали попреченоста е генетска или се појавила поради хронична болест. И само лица со умерена ИП може да стапат во брак и треба да бидат надгледувани од нивните родители. Психолошки, лицата со ИП имаат потреба од психолошка поддршка и консултантски услуги за да можат да се приспособат на бракот. Примерокот на истражувањето се состоел од 882 лица од кои 395 мажи и 427 жени. Прашалникот на истражувањето е создаден од истражувачите и се состои од 23 прашања за постигнување на целите на истражувањето. Содржината и валидноста на внатрешната конструк-

an indication that marriage of (PWID) helps them to improve their abilities and living independence; also it meets their sexual needs. The last thing, when the (PWID) get married, they find someone to take care of them in the future. (50.9%) of Jordanians refuse marriage for (PWID) for many causes, these causes are the negative attitudes towards (PWID), some people believe that the (PWID) are not aware of sexual issues due to lack of sex education, fear from having children with ID by (PWID) when they marry. However, not all cases of ID are genetic and some (PWID) having children without any disabilities. Also, some people fear from the fail marriage of (PWID). But there are studies indicated that the percentage of divorce among (PWID) is the same as the percentage of divorce of the persons without ID. The study talked about different views on the marriage of (PWID), religiously, most people in Jordan are Muslims so, from an Islamic perspective there are no religious barriers to marriage of (PWID) provided that the spouse with ID does not constitute a danger to the other, and knowing the fact of the disability of spouse with ID. Finally, the marriage of (PWID) correlates with the degree of disability; the marriage of persons with severe and profound ID is not allowed. For medical opinion, there are factors that must be taken considered before allowing the marriage of (PWID) such as the degree of disability, is the disability genetic or due to chronic illness? And only persons with a mild ID can marry and they should be supervised by parents. Psychologically, the (PWID) need psychological support and counseling services to achieve marital adjustment. The study sample consisted of (822) persons (male= 395 and female = 427). The questionnaire of this study was developed by researchers and it consisted of (23) items to achieve aims of this study. The content and internal construct validity of the questionnaire of this study were established, also computed the reliability by Cronbach alpha's formula, it was (0.852). The findings of this study indicated that the percentage of Jordanians who refused marriage for persons with mild ID was (50.9%). And there are statistically significant differences between the Jordanians in the attitudes towards the marriage of persons with mild ID due to

ција на прашалникот беа воспоставени. Исто така е пресметана доверливоста на прашалникот со помош на формулата Кронбах алфа и истата таа изнесува (0.852). Во истражувањето е откриено дека процентот на Јорданци кои одбиваат брак со лицата со блага ИП е 50.9 %. И постои статистички значајна разлика помеѓу Јорданците во ставовите кон бракот со лица со блага ИП поврзани со нивната возраст, но не постои статистички значајна разлика помеѓу Јорданците во ставовите поврзани со полот, нивото на образование и постоењето на попреченост во семејството на индивидуата.

Накратко, истражувањето укажува дека бракот и имањето деца е право на лицата со ИП. Постојат различни мислења за бракот со лицата со ИП кои укажуваат дека лицата со блага ИП може да стапат во брак и да имаат деца без никакви попречености, и поради тоа има потреба од сексуално образование за лицата со ИП со цел да се посочат различните барања во бракот.

Абортус кај жените со ИП во Јордан

Голем процент од Јорданците веруваат дека кога едно лице со ИП ќе стапи во брак, децата што ќе произлезат од тој брак ќе бидат со ИП или дека фетусите кај жените кои имаат ИП ќе бидат деформирани (2, 10, 21). Затоа, повеќето Јорданци го поддржуваат абортусот кај жените со ИП бидејќи постои голема веројатност дека фетусот може да биде деформиран или дека ќе имаат деца со ИП или дека нема да бидат способни да се грижат за своите деца кога ќе се родат (21).

Постојат истражувања во Јордан кои укажуваат дека бремените жени вршат абортус поради нивната здравствена состојба или неможноста да се грижат за детето. Ова истото се однесува и на жените со ИП (17, 21). Генерално, во Јордан абортусот не е дозволен согласно со религиозните верувања и е нелегален пред сè поради попреченоста на жената. Абортусот е дозволен само кога бременоста претставува ризик за физичкото и психолошкото здравје на мајките. Истражувањето од Ал Таравен (21) имало цел да ги дознае ставовите на Јорданците кон абортусот на деформирани фетуси и имало цел да го истражи ефектот на одредени варијабли кон таквите ставови. Резултатите покажуваат дека процентот на Јорданци кои се против абортусот на деформирани фетуси изнесува 43.5 %. Постои статистички значајна разлика во ставовите кон абортусот на деформирани фетуси

the age; there are no statistically significant differences between Jordanians in the attitudes due to gender, educational level and the existence of the disability in the individual's family.

Briefly, this study indicated that the marriage and have children are right for the (PWID), and there are different opinions about the marriage of (PWID) indicated that the persons with mild ID can marry and have children without any disabilities, and this requires teaching sex education topics for (PWID) to meet the different requirements of marriage.

Abortion of women with ID in Jordan:

There is an indication that a large percentage of Jordanians believe that when the (PWID) marry, they will have children with ID or that the fetuses of women with ID will be deformed (2, 10, 21). So, most Jordanians support the abortion of women with ID because there is a high probability that the fetus may be deformed or they have children with ID or inability to care of their children when they are born (21).

There are studies in Jordan indicated that the pregnant women are aborted because of their health conditions or inability to care for their children. This applies to the women with ID (17, 21). Generally, in Jordan the abortion is not religiously or legally permissible because of the woman's disability. And it is allowed if the pregnancy is a risk to the physical and psychological health of mothers. In the study of AlTarawneh (21), which aimed to know the attitudes of Jordanians towards the abortion of deformed fetuses, and it aimed to investigate the effect of some variables on these attitudes. The results indicated that the percentage Jordanians who refused abortion deformed fetuses is (43.5%). There are statistically significant differences in the attitudes toward abortion deformed fetuses due to the gender, and there are no statistically significant differences between Jordanians in the attitudes due to the age, educational level and existence of a disability in the individual's family.

поврзани со полот и не постои статистички значајна разлика помеѓу Јорданците и нивните ставови поврзани со возраста, нивото на образование и постоењето на некоја попреченост во семејството на одредена индивидуа.

Метод

Беше спроведена синтеза на истражувања со цел да се направи преглед на истражувањата во Јордан во кои се зборува за сексуалните проблеми на лицата со ИП и проблемите кои се истражуваат се следните: стерилизација на лицата со ИП, особено хистеректомијата на девојчиња со ИП, предавања на теми поврзани со сексуалното образование на лицата со ИП, брак кај лицата со ИП и имањето деца од страна на лицата со ИП и абортусот кај жените со ИП. Исто така, во овие истражувања се земени предвид различните мислења на Јорданците за овие проблеми. За целта на ова истражување беа идентификувани сексуалните проблеми, а потоа беа пронајдени истражувањата кои се направени во Јордан, а кои се поврзани со специфични сексуални проблеми, со помош на дата на податоци на ЕБСКО и ЕРИК, со пребарување на Гугл и преглед на арапските журнали. Истражувањата кои беа дел од овој труд беа избрани согласно со следните критериуми: во нив да се зборува за лицата со ИП и да е спроведено во Јордан во периодот од 2013 до 2018 година, во секое од истражувањата да е употребен инструмент за валидност и доверливост и да се фокусира на следните теми: стерилизација на лицата со ИП (хистеректомија), сексуално образование на лицата со ИП, абортус кај жените со ИП и брак кај лицата со ИП. Потоа, беа пронајдени 6 истражувања кои ги исполнуваа условите и за четири од овие истражувања во Табела 1 се прикажани овие истражувања. Тоа е преглед на истражувања кои ги исполнуваат условите. Овој преглед вклучува краток вовед и најзначајните точки во секое од овие истражувања, потоа нивните цели, примерокот, употребениот инструмент, резултатите и најзначајните заклучоци во секое истражување.

Резултати и дискусија

За да се даде одговор на првото прашање: „Кои се ставовите на Јорданците кон хистеректомијата на девојчиња со ИП?“, во Јордан се спроведени две истражувања за хистеректомијата на девојчиња со ИП и резултатите од овие истражувања беа „ставовите на

Method

A research synthesis was conducted to review studies in Jordan which talked about the sexual issues for (PWID), and these issues in this study are: sterilization for (PWID) especially (hysterectomy for girls with ID), teaching sex education topics for (PWID), Marriage of (PWID) and having children and abortion of pregnant women with ID. And it talked about different Jordanian opinions about these issues. For the purpose of this study, the sexual issues were identifying, and then search for studies were conducted in Jordan on the specific sexual issues through EPSCO and ERIC databases and Google and reviewed of Arabic Journals. The studies reviewed in the current study were selected according to these conditions: talked about (PWID) and it was conducted in Jordan during (2013-2018), in each one of the studies, used instrument have validity and reliability and focuses on of these topics: Sterilization of persons with ID (Hysterectomy), sex education for (PWID), abortion of women with ID and marriage of (PWID). After that, the researcher found 6 studies that meet the conditions, and 4 of these studies for the researcher, Table 1 shows of these studies. It was reviewed studies that have fulfilled the conditions, this review was included a brief introduction and the most important points which indicated it in the study, then talking about aims, sample, instrument, results and the most important conclusions in each study.

Results and Discussions:

To answer the first question” what are the attitudes of the Jordanians towards hysterectomy for girls with ID? “There are two studies were conducted in Jordan about hysterectomy for girls with ID, the results of these studies were “the attitudes of mothers towards hysterectomy of their daughter with ID were negative (17). And the degree of acceptance of parents of girls with ID for the hysterectomy of their daughter with ID was low (19). These results agree with the result of Odeh and AlTarawneh study (22) which indicated that most of the Omani mothers refused hysterectomy for their daughters with ID. Both Jordan and Oman signed and ratified on the International Convention on the

мајките спрема хистеректомија на нивните ќерки се негативни“ (17). Степенот на прифаќање на хистеректомијата е низок од страна на родителите кои имаат ќерки со ИП (19). Овие резултати се во согласност со резултатите од истражувањето спроведено од Одех и Ал Таравен (22) кое укажува дека поголемиот број на мајки од Оман се против хистеректомијата на нивните ќерки со ИП. И двете држави, Јордан и Оман се потписнички и ја имаат ратификувано Меѓународната конвенција за правата на лицата со попреченост во временскиот период од 2007 до 2009 (1, 22) пред да бидат направени овие истражувања, а со Конвенцијата се потврдува правото на лицата со попреченост да стапат во брак и да имаат деца. Исто така, Оман и Јордан се муслимански земји и во исламот не е дозволена хистеректомијата на жени и девојчиња со попреченост (2). Исто така, резултатите од овие истражувања се во согласност со резултатите од истражувањето направено од Рој (23), Роландс и Ајми (24) и не се во согласност со резултатите од истражувањата направени од Стансфелд, Холанд, Клер (25), Стефенсдотр (26). Во овие истражувања се зборува за хистеректомија и стерилизација на жени и девојчиња со ИП пред Конвенцијата.

За да се даде одговор на второто прашање: „Какви се ставовите на специјалните едукатори во Јордан кон сексуалното образование на лицата со ИП?“, во Јордан се спроведени две истражувања за сексуалното образование на лицата со ИП. Резултатите од двете истражувања укажуваат дека „ставовите на наставничките за специјална едукација се позитивни кон предавањето на теми поврзани со сексуалното образование. Овие резултати се во согласност со резултатите од следните истражувања (27 - 30).

За да се даде одговор на третото прашање: „Какви се ставовите на Јорданците кон бракот на лицата со ИП?“, во Јордан е спроведено едно истражувања за бракот кај лицата со ИП (10). Резултатите од ова истражување укажуваат дека ставовите на Јорданците кон бракот со лица со блага ИП се негативни и процентот на Јорданци кои се против бракот со лица со блага ИП изнесува 50.9 %. Овие резултати се во согласност со резултатите добиени во истражувањата (31 - 35) и не се во согласност со истражувањето на Меј и Симпсон (36).

За да се даде одговор на четвртото прашање: „Какви се ставовите на Јорданците кон абортусот на деформирани фетуси?“, во Јордан е спроведено едно истражувања за абортусот на деформирани фетуси (21). Во ова истражување поголем процент од

Rights of Persons with Disabilities (CRPD) during {2007-2009} (1, 22) before these studies, the (CRPD) confirmed to the right of the persons with disabilities to marry and to form a family and have children this, may affect. Also, Oman and Jordan are Islamic countries; in Islam, it is not permissible to hysterectomy of girls and women with intellectual disability (2). Also the result of this study agree with results of these studies Roy, Roy , Roy(23), Rowlands and Amy (24), and disagree with results of these studies Stansfield, Holland , Clare (25), Stefansdottir (26) these studies talked about sterilization and hysterectomy for women and girls with ID before (CRPD).

To answer the second question” What are the attitudes of the Jordanians teachers of special education towards teaching sex education topics for (PWID)?” there are two studies were conducted in Jordan about teaching sex education topics for (PWID). Both results of these studies indicated that “The attitudes of female teachers of special education towards teaching sex education topic were positive. These the results agree with the results of these studies (27 - 30).

To answer the third question” What are the attitudes of the Jordanians towards the marriage of Persons with mild ID? “There is one study was conducted in Jordan about the marriage of (PWID) (10). The results of this study indicated that the attitudes of Jordanians towards the marriage of persons with mild ID were negative and the percentage of Jordanians who refused marriage of the persons with mild ID was (50.9%). These the results agree with the results of these studies (31 - 35). And disagree with the result of May and Simpson study (36).

To answer the fourth question” What are the attitudes of the Jordanians towards the abortion of deformed fetuses?” there is one study was conducted in Jordan about abortion of deformed fetuses (21). In this study there is an indication that a large percentage of Jordanians believe that when the (PWID) marry, they will have children with ID or that the fetuses of women with ID will be deformed (2, 10, 21). So, most Jordanians support the abortion of women with ID because there is a high probability that fetus may be deformed or they have children with ID or inability to care of their children when they are born. Generally,

Јорданците веруваат дека кога лицата со ИП ќе стапат во брак, тие ќе имаат деца со ИП или дека фетусот ќе биде деформиран (2, 10, 21). Па затоа, повеќето Јорданци го поддржуваат абортусот кај жените со ИП бидејќи постои поголема веројатност дека фетусот може да биде деформиран или дека децата ќе бидат со ИП или нема да бидат во можност да се грижат за децата откако тие ќе се родат. Генерално, резултатите од ова истражување покажуваат дека процентот на Јорданци кои се против абортусот на деформирани фетуси е 43 % (21).

Генерално, во двете истражувања кои се спроведени во Јордан за хистеректомијата на девојчињата со ИП укажуваат дека ставовите на родителите се негативни кон хистеректомијата на девојчињата со ИП (17, 19). Во однос на сексуалното образование на лицата со ИП, истражувањата укажуваат дека ставовите на специјалните едукатори се позитивни кон предавањето на теми поврзани со сексуалното образование на лицата со ИП (2, 3). Процентот на Јорданци кои се против бракот со лица со блага ИП е 50.9 % (10). Во однос на абортусот кај жените со ИП, не постои директно истражување во Јордан за абортусот кај жените со ИП, но постои едно истражување во кое се вклучени и бремените жени со ИП и причината поради кои тие прават абортус е стравот од тоа да имаат дете со ИП или неможноста да се грижат за нивните деца. Генерално, процентот на Јорданци кои се против абортусот е 43.5 % (21).

Импликации

Бракот и имањето деца се право на лицата со ИП, но постојат многу грижи кои спречуваат лицата со ИП да уживаат во овие права, како што се: некои лица веруваат дека лицата со ИП не се свесни за сексуалниот живот и за различните одговорности во бракот. Следствено на тоа, нивниот брак ќе пропадне или тие ќе имаат деца со ИП. Генерално, некои од истражувањата кои се прегледани укажуваат дека некои лица со ИП, особено оние лица со блага ИП, сакаат да стапат во брак и да имаат деца. Постои индикација дека овие лица може да ги исполнуваат обврските од бракот и да имаат успешен брак и стапката на развод кај овие лица е слична со стапката кај лицата без попреченост. Исто така, не сите причини за ИП се наследни, па затоа нема потреба од хистеректомија или абортус кај жените со ИП, поради стравот дека тие ќе имаат деца со ИП. Поради тоа, потребно е да се презентираат програми во кои е

the results of this study indicated that the percentage of Jordanians who refused the abortion of deformed fetuses is (43.5%) (21).

In general, both studies which were conducted in Jordan about hysterectomy of the girls with ID indicated that the attitudes of parents towards hysterectomy of their girls with ID were negative (17, 19). According to the teaching of sex educations topics for persons with ID, the studies indicated that the attitudes of teachers of special education in pre and during- service towards teaching sex education topics for the persons with ID were positive (2, 3). The percentage of Jordanians who refused marriage of persons with a mild intellectual disability was 50.9% (10). With regard to the abortion of women with ID, there is no direct study in Jordan about abortion of women with ID, but there is one study indicated that sometimes the pregnant women with ID are aborting because of the fear of having children with ID or inability to care of their children. Generally, the percentage of Jordanians who refused abortion fetuses is 43.5% (21).

Implications:

Marriage and having children are right for persons with ID, but there are many concerns that prevent some persons with ID from obtaining these rights such as: some people believe that the persons with ID unaware of sexual life and different responsibilities of marriage. Consequently, their marriage will fail or they will have children with ID. Generally, some studies have been reviewed indicated that some persons with ID especially those with mild ID want to marry and have children. There is an indication to these persons can assume the responsibilities of marriage and succeed in their marriage, and that their divorce rates are similar to those persons without disabilities. It is also not all the causes of ID are hereditary, so there is no need to hysterectomy or abortion of women with ID, because of the fear of having children with ID. This requires, presented programs include teaching sex education topics for persons with ID in accordance with the prevailing cultural norms and society, and teaching these topics should be by teachers of special education

вклучено сексуалното образование за лицата со ИП во согласност со постоечките културни норми и општеството. Предавањето на овие теми треба да биде направено од страна на специјалните едукатори во соработка со родителите на лицата со ИП, проследено со проценка на овие програми. Поради стерилизацијата на девојчињата со ИП со правењето на хистеректомија со цел да се избегне срамот и неможноста на девојчињата со ИП да се грижат за себе за време на менструацијата и стравот од нелегална бременост, програмите за сексуално образование кои им се понудени на лицата со ИП им помагаат на девојчињата со ИП да можат да се грижат за себеси за време на менструацијата и да ја одржуваат личната хигиена, како и да им се помогне да можат да кажат кога тие биле изложени на сексуално злоставување или вознемирување. Генерално, овие истражувања укажуваат дека хистеректомијата на девојчиња со ИП не го превенира сексуалното злоставување, но доведува до негово зголемување и има негативен ефект врз здравјето на девојчињата со ИП.

Трендови во истражувањата на сексуалните проблеми кај лицата со ИП

Сите истражувања кои беа прегледани ја потврдија важноста од сексуалното образование на лицата со ИП, но и укажаа на недостигот на предавања на овие теми во центрите за специјална едукација, поради срам од зборување на овие теми во Источните заедници како што е и Јордан. Согласно со погоре наведеното, специјалните едукатори треба да бидат подготвени да држат предавања на теми поврзани со сексуалното образование за лицата со ИП и значајно е во истите да бидат вклучени и родителите на децата со ИП. Овој начин на предавања бара да бидат познати ставовите на родителите кон сексуалното образование на нивните деца со ИП и да се разјасни важноста од овие предавања. Потоа, потребно е да се обезбедат програми за сексуално образование на лицата со ИП во согласност со културните и правните норми во Јордан, овие програми да бидат имплементирани заедно од страна на специјалните едукатори и родителите на лицата со ИП и да се направи проценка на ефикасноста на програмите.

Конфликт на интереси

Авторот изјавува дека не постои конфликт на интереси.

and cooperating with the families of persons with ID then, follow- up that and evaluation of these programs. According the sterilization of girls with ID by hysterectomy to avoid embarrassment and the inability of girls with ID to take care of themselves during the menstrual period and the fear of illegal pregnancy; sex education programs offered to the persons with ID make girls with ID can take care of herself during menstruation and maintain her personal cleanliness, as well as help her to express herself in case of exposure to sexual abuse or harassment. Generally, the studies indicate that hysterectomy of girls with ID does not prevent sexual abuse, but lead to increase that and it has negative effects on the health girls with ID must raising awareness of them.

Trends Research in Sexual Issues for persons with ID:

All studies reviewed have confirmed the importance on teaching of sex education topics for persons with ID, also it indicated to the lack of teaching these topics in the centers of special education because of embarrassment and shame of talking about these topics in the Eastern communities like Jordan. Based on the above, teachers of special education pre and during – service should be prepared to teach sex education topics for persons with disabilities and it is important to involve parents of the persons with ID in teaching these topics to their children with teachers. This requires knowing the attitudes of parents toward teaching sex education topics to their children with ID and clarify the importance of teaching these topics to their children. Then sex education programs must be provided to the persons with ID in proportion to the culture and norms of the Jordanian community, these programs are implemented jointly by teachers of special education and parents of the persons with ID and evaluated the effectiveness of these programs.

Conflict of Interests

The author declares that there is no conflict of interests.

Табела 1. *Истражувања за сексуалните проблеми на лицата со ИП во Јордан*
Table 1. *Researches for sexual problems of persons with ID in Jordan*

Authors/ Date/ Title Автори/Датум/Наслов	Sample Примерок	Research Design Дизајн на истражувањето	Results Резултати	Summary Резиме
AlJaradeen, AlTarawneh & Etawi (2013). Attitudes of mothers towards hysterectomy for their daughters with intellectual disability, and the motives for the hysterectomy (17).	(97) mothers has daughter with ID	Descriptive and causal study	-The results showed that mothers were against hysterectomy of their daughter with ID. -There are no significant differences in the attitudes due to the age of a girl with ID, girls' rank in family, degree of girls' disability, educational level of mother, age of mother, place of residence of family, income, and number of family members. -The most important causes of hysterectomy of girls with an ID from the viewpoint of mothers of girls with ID are: fear of rape, mothers' relief from taking continuous care of their daughter with ID during the period pain, illegal pregnancy, avoiding embarrassment and reducing period pain.	-The attitudes of mothers towards hysterectomy for their daughters with ID were negative. -The most important causes of hysterectomy for girls with ID in Jordan from the viewpoint of their mothers are fear of rape, mothers' relief from taking continuous care of their daughter with ID during period pain, illegal pregnancy, avoiding embarrassment and reducing period pain. -There is an indication that the hysterectomy would not prevent the girls with intellectual disability from being raped, sexually abused, but, it may increase the risk that girls with ID are being raped. -This study confirmed on the importance of teaching topics of sex education for girls with ID and training teachers on that.
Ал Јарден, Ал Тарвен и Етави (2013) Ставовите на мајките кон спроведувањето на хистеректомија врз нивните ќерки со ИП и мотивите за хистеректомија (17)	97 мајки кои имаат ќерки со попреченост	Дескриптивно и каузално истражување	- Резултатите покажаа дека мајките се против спроведување хистеректомија врз нивните ќерки со ИП; - Не постои статистички значајна разлика на ставовите во однос на возраста на девојчињата со ИП, рангот на девојчето во нејзиното семејство, степенот на попреченост, нивото на образование на мајката, возраста на мајката, местото на живеење	- Ставовите на мајките се негативни кон спроведувањето на хистеректомија врз нивните ќерки со ИП; - Најзначајни причини за изведување хистеректомија кај девојчињата со ИП од гледна точка на мајката се: страв од силување, олеснувањето за мајката за понатамошната грижа за ќерката, страв од нелегална бременост, избегнување срам и

			на семејството, приходите и бројот на членови во семејството; - Најзначајни причини за изведување хистеректомија кај девојчињата со ИП од гледна точка на мајката се: страв од силување, олеснувањето за мајката за понатамошната грижа за ќерката, страв од нелегална бременост, избегнување срам и намалување на болките од менструација.	намалување на болките од менструација; - Постои индикација дека хистеректомијата нема да спречи девојчињата со ИП да бидат силувани или сексуално злоставувани, и може да го зголеми ризикот од силување кај девојчињата со ИП; - Ова истражување ја потврди значајноста на сексуалното образование на девојчињата со ИП и тренирањето на наставниците на оваа тема.
AlBustanji, Bdour & Beirat (2018). Hysterectomy of girls with intellectual disabilities in Jordan: a family perspective (19).	(329) Parents of girls with ID (112 fathers and (217) mothers.	Descriptive and causal study	-The overall participants' degree of acceptance of having a hysterectomy performed on their daughters with ID was low. -There were significant differences in the degree of acceptance of hysterectomy for their daughter with intellectual disability due to: age of girls with ID, gender of parents of girls with ID, degree of disability of girls with ID, level of education of parent and level of income. - There were no significant differences in the degree of acceptance of hysterectomy for their daughter with ID due to the type of disability of girls with ID.	- The degree of acceptance of parents of girls with ID for the hysterectomy of their daughters with ID was low. - There is an indication that the hysterectomy would not prevent the girls with ID from being raped sexually abused, but it may increase the risk that girls with ID are being raped. -This study confirmed the importance of teaching topics of sex education for girls with ID.
Ал Бустани, Бдоур и Беират (2018). Хисте-ректомија врз девој-чиња со интелекту-ална попреченост во Јордат: перспектива на смејството	329 родители на девојчиња со ИП (112 татковци и 217 мајки)	Дескриптивно и каузално истражување	- Кај учесниците беше низок севкупниот степен на прифаќање за да се спроведе хистеректомија врз нивните девојчиња со ИП; - Постоеше значајна разлика во однос на степенот на прифаќање да се спроведе хистеректомија врз девојчињата поради	- Степенот на прифаќање хистеректомија беше низок од страна на родителите кои имаат девојчиња со ИП; - Постои индикација дека хистеректомијата нема да спречи девојчињата со ИП да бидат силувани или сексуално злоставувани, и може да го зголеми ризикот од силување кај

			нивната возраст, полот на родителот, степенот на попреченост кое го има девојчето со ИП, нивото на образование на родителот и нивото на приходи; - Не беше утврдена значајна разлика во степенот на прифаќање да се спроведе хистеректомија врз нивните ќерки со ИП во однос на степенот на попреченост на девојчето.	девојчињата со ИП; - Ова истражување ја потврди значајноста на сексуалното образование на девојчињата со ИП.
Etawi & AlTarawneh (2015). Attitudes of female teachers towards teaching sex education topics for persons with intellectual disability in Jordan (2).	(178) female teachers of special education during service	Descriptive and causal study	-The attitudes of female teachers of special education in Jordan towards teaching of sex education topics were positive. There are no statistically significant differences in the attitudes of female teachers of special education towards teaching of sex education topics due to educational level and age of teacher. -There are statistically significant differences in the attitudes of female teachers of special education towards teaching of sex education topics due to their specialized and experience of teaching.	-The attitudes of female teachers of special education towards teaching sex education topics for (PWID) were positive. -The (PWID) need sex educations programs more than others. -The sex education programs help (PWID) to protect themselves from sexual abuse and harassment and protect them from sexual diseases. -This study confirmed the importance of training special education teachers during service to teach sex education topic for (PWID) and communicate with their families. -The sex education programs help the (PWID) to marry and have children.
Етави и Ал Таравен (2015). Ставовите на наставничките кон предавање на теми поврзани со сексуалното образование за лицата со ИП во Јордан (2)	178 наставнички за специјална едукација за време на работното време	Дескриптивно и каузално истражување	- Ставовите на наставничките за специјална едукација во Јордан беа позитивни кон предавањето на теми поврзани со сексуалното образование; - Не постои статистички значајна разлика во ставовите на наставничките за специјална едукација кон предавање на теми поврзани со сексуалното образование во	- Ставовите на наставничките за специјална едукација во Јордан се позитивни кон предавањето на теми поврзани со сексуалното образование за лицата беа ИП; - Лицата со ИП имаат поголема потреба од програми за сексуално образование од другите; - Програмите за сексуално образование им

			врска со нивото на образование и возраста на наставничките; - Постои статистички значајна разлика во ставовите на наставничките за специјална едукација кон предавање на теми поврзани со сексуалното образование поврзана со специјализацијата и искуствата на наставничките.	помагаат на лицата со ИП да се заштитат себеси од сексуално злоставување и вознемирување и да се заштитат од сексуално преносливи болести; - Ова истражување ја потврдува важноста од тренирање на специјалните едукатори за време на работата за предавање на теми поврзани со сексуалното образование на лицата со ИП и комуникација со нивните семејства; - Програмите за сексуално образование има помагаат на лицата со ИП да стапат во брак и да имаат деца.
AlTarawneh (2018). The differences in the attitudes of the female teachers of special education toward teaching sexual education topics for persons with intellectual disability (3).	(269) female teachers of special education (pre and during service) (91 pre-service and 178 during-service).	Descriptive and causal study	-The attitudes of female teachers of special education (Pre and during service) in Jordan towards the teaching of sex education topics were positive. -There are statistically significant differences between the female teachers in the attitudes due to the stage of the training (pre- service and during service) to favor female teachers during service.	-The attitudes of female teachers of special education towards teaching sex education topics for (PWID) were positive. -The (PWID) need sex educations programs more than others. -The sex education programs help (PWID) to protect themselves from sexual abuse and harassment and protect them from sexual diseases. -This study confirmed the importance of training special education teachers during the service to teach sex education topic for (PWID) and communicate with their families. -The sex education programs help the (PWID) to marry and have children. -This study confirmed the importance of training special education teachers (pre and during service) to teach sex education topics for persons with disabilities and clarify their

				importance to them.
Ал Таравен (2018). Разликите во ставовите на наставничките за специјална едукација кон предавањето на теми поврзани со сексуалното образование за лицата со ИП (3).	296 наставнички за специјална едукација (91 пред работа и 178 за време на работа)	Дескриптивно и каузално истражување	- Ставовите на наставничките за специјална едукација во Јордан беа позитивни кон предавањето на теми поврзани со сексуалното образование; - Постои статистички значајна разлика помеѓу наставничките и нивните ставови поврзани со фазата на тренинг.	- Ставовите на наставничките за специјална едукација во Јордан беа позитивни кон предавањето на теми поврзани со сексуалното образование; - Лицата со ИП имаат поголема потреба од програми за сексуално образование од другите; - Програмите за сексуално образование им помагаат на лицата со ИП да се заштитат себеси од сексуално злоставување и вознемирување и да се заштитат од сексуално преносливи болести; - Ова истражување ја потврдува важноста од тренирање на специјалните едукатори за време на работата за предавање на теми поврзани со сексуалното образование на лицата со ИП и комуникација со нивните семејства; - Програмите за сексуално образование им помагаат на лицата со ИП да стапат во брак и да имаат деца; - Ова истражување ја потврдува важноста од тренирање на специјалните едукатори за време на работата за предавање на теми поврзани со сексуалното образование на лицата со ИП и да им ја укажат важноста од ваквото образование на лицата со ИП.
Etawi & AlTarawneh. (2017). Attitudes of Jordanians people toward marriage for	(822) persons from Jordan (395) male and (427) female.	Descriptive and causal study	- The percentage of Jordanians who refused marriage of persons with a mild intellectual disability was (50.9%). -There are statistically significant differences	- Marriage and having children are a right for persons with ID. -The percentage of Jordanians who refused marriage of persons with a mild ID was

persons with mild intellectual disability, and the effect of some variables on it (10).			between the Jordanians people in the attitudes toward the marriage of the person with a mild intellectual disability due to age. And there are no statistically significant differences between the Jordanians people in the attitudes toward the marriage of the person with a mild intellectual disability due to gender, educational level and the existence of a disability in the individual’s family.	(50.9%). -There is a percentage of Jordanians support the marriage of the (PWID) because it benefits them. And there are persons refuse that, because of many concerns such as fail the marriage. - There are many opinions about the marriage of (PWID). - There is an indication that the persons with a mild ID can marry and have children without any disability. -This study confirmed to the importance of teaching sex education topics for (PWID) to prepare them to marry and have children.
Етави и Ал Таравен (2017). Ставовите на Јорданците кон бра-кот со лица со блага ИП (10).	822 лица од Јордан, 395 мажи и 427 жени	Дескриптивно и каузално истражување	- Процентот на Јорданци кои одбиваат брак со лицата со блага ИП е 50.9 %; - Постои статистички значајна разлика помеѓу Јорданците во ставовите кон бракот со лица со блага ИП поврзани со нивната возраст, но не постои статистички значајна разлика помеѓу Јорданците во ставовите поврзани со полот, нивото на образование и постоењето на попреченост во семејството на индивидуата.	- Бракот и имањето деца се право на лицата со ИП; -Процентот на Јорданци кои одбиваат брак со лицата со блага ИП е 50.9 %; - Одреден процент на Јорданци го под-држуваат бракот со лица со ИП бидејќи им одговара. Но, постојат лица кои се против бракот бидејќи постојат многу грижи како што е пропаѓање на бракот; - Постојат многу мислења за бракот со лица со ИП; - Постои индикација дека лицата со блага ИП може да стапат во брак и да имаат деца без попреченост; - Ова истражување ја потврдува важноста од предавања на теми поврзани со сексуалното образование на лицата со ИП за да ги подготви за бракот и имањето деца.

AlTarawneh (2016). Attitudes of Jordanians people towards abortion deformed fetuses (21).	(800) Persons from Jordan (344 male and 456) female.	Descriptive and causal study	-The percentage of Jordanians who refused abortion deformed fetuses is (43.5%). -There are statistically significant differences between the Jordanians in the attitudes towards abortion deformed fetuses due to gender, and there are no statistically significant differences between Jordanians in the attitudes due to age, educational level and existence of a disability in the individual's family.	-The percentage of Jordanians who refused the abortion of deformed fetuses is (43.5%). - There is an indication that a large percentage of Jordanians believe that when the (PWID) marry, they will have children with ID or that the fetuses of women with ID will be deformed so, most Jordanians support the abortion of women with ID because there is a high probability that fetus may be deformed or they have children with ID or inability to care of their children when they are born.
Ал Таравен (2016). Ставовите на Јордан-ците кон абортусот на деформирани фетуси (21).	800 лица од Јордан (344 мажи и 456 жени)	Дескриптивно и каузално истражување	- Процентот на Јорданци кои се против абортусот на деформирани фетуси изнесува 43.5 %; Постои статистички значајна разлика во ставовите кон абортусот на деформирани фетуси поврзани со полот и не постои статистички значајна разлика помеѓу Јорданците и нивните ставови поврзани со возраста, нивото на образование и постоењето на некоја попреченост во семејството на одредена индивидуа.	- Процентот на Јорданци кои се против абортусот на деформирани фетуси изнесува 43.5 %; - Поголем процент од Јорданците веруваат дека кога лицата со ИП ќе стапат во брак, тие ќе имаат деца со ИП или дека фетусот ќе биде деформиран. Па затоа, повеќето Јорданци го поддржуваат абортусот кај жените со ИП бидејќи постои поголема веројатност дека фетусот може да биде деформиран или дека децата ќе бидат со ИП или нема да бидат во можност да се грижат за децата откако тие ќе се родат.

Литература / References

1. Higher Council for the rights of Persons with Disabilities {HCD}. *International* Convention on the Rights of Persons with Disabilities (Internet). 2007. Available from: http://hcd.gov.jo/node/946.
2. Etawi W, AlTarawneh R. Attitudes of teachers towards teaching sex education topics for persons with intellectual disability in Jordan. Journal of faculty of education (AlAzhar University). 2015; 164(1): 155-175.
3. AlTarawneh R. The differences in the attitudes of the female teachers of special education toward teaching sexual education topics for persons with intellectual disability. (Acceptance for publishing in 8/ 1/ 2018). IUG Journal of Educational and Psychology Sciences.
4. Cambridge P. Challenges for safer sex education and HIV prevention in services for people with intellectual disabilities in Britain. Health Promotion International. 1998; 13(1): 67-74.
5. Eastgate G, Scheermeyer E, van Driel M, Lennox N. Intellectual disability, sexuality and sexual abuse prevention (A study of family members and support workers. Australian family physician. 2012; 44(3): 135-139.
6. Schaafsma D. Sexuality and intellectual disability implications for sex education (Doctoral Dissertation). Maastricht University, Maastricht, Netherlands. 2013.
7. Sobsey D, Doe T. Patterns of sexual abuse and assault. Sexuality & Disability. 1991; 9(3): 243-259.
8. Turk V, Brown H. The sexual abuse of adults with learning disabilities: results of a two year incidence survey. Journal of Applied Research Intellectual Disabilities. 1993; 6(3): 193-216.
9. Tutar Guven S, Isler A. Sex education and its importance in children with intellectual disabilities. Journal of Psychiatric Nursing. 2015; 6(3): 143-148.
10. Etawi W, AlTarawneh R. Attitudes of Jordanians people toward marriage of persons with mild intellectual disability, and the effect of some variables on it (Descriptive and Comparative study). Tishreen University Journal for Research and Scientific Studies (Art and Humanities Series. 2017; 39(1): 99-119.
11. Levy H, Packman W. Sexual abuse prevention for individuals with mental retardation: Considerations for genetic counselors. *Journal of Genetic Counseling*, 2004; 13(3): 189-205.
12. McCabe M, Cummins R, Deeks A. Construction and psychometric properties of sexuality scales: Sex knowledge, experience and needs scales for people with intellectual disabilities, people with physical disabilities, and the general population. Research in Developmental Disabilities.1999; 20(4): 241-254.
13. Murphy G, O'Callaghan A. Capacity of adults with intellectual disabilities to consent to sexual relationships. Psychological Medicine. 2004; 34(7): 1347-1357.
14. O'Sullivan L. Sexual Education for adults with Intellectual disabilities: A critical Review of policy and practice in four service providers in County Cork. (Master's thesis). University College Cork, County Cork, Ireland. 2014.
15. Ramage K. Sexual health education for Adolescents with Intellectual disabilities: A literature Review (Internet). 2015. Available from: https://skprevention.ca/resource-catalogue/sexual-health/sexual-health-education-for-adolescents-with-intellectual-disabilities-2/.
16. Sinclair J, Unruh D, Lindstorm L, Seanlon D. Barriers to sexuality for Individuals with intellectual and developmental disabilities: A literature review. Education and Training in Autism and Developmental Disabilities. 2015; 50(1): 3–16.
17. AlJaradeen N, AlTarawneh R, Etawi W. Attitudes of mothers towards hysterectomy for their daughters with intellectual disability, and the motives for the hysterectomy. Mu'tah Lil-Buhuth Wad- Dirasat, Humanities and Social Sciences Series. 2013; 28(1): 199-244.
18. General Iftaa' Department (GID). The prohibition of removing the uterus of challenged girls and society's responsibility towards them (Internet). 2014. Available from: https://www.aliftaa.jo/DecisionEn.aspx?DecisionId=462#.Wp720uhubIU.
19. AlBustanji M, Bdour N, Beirat M. Hysterectomy of girls with intellectual disabilities in Jordan: a family perspective. International Journal of Learning and Development. 2018; 8(1): 53-72.
20. ALazzeh, M. (Ed.) Civil Society Report on the Status of Implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities in Jordan "Mirror of Reality and a Tool for Change" (Internet). 2018. Available from http://www.cisjordan.org/Documents/DRI%20RFA%20FINAL%20English/Attachment%20V.%20CRPD%20Civil%20Society%20Status%20Report%20FINAL%20ENG.pdf.
21. AlTarawneh R. Attitudes Jordanians people towards abortions deformed fetuses. European Journal of Social Sciences. 2016; 52(4): 425- 432.

22. Odeh B, AlTarawneh, R. Attitudes of the mothers towards hysterectomy for their daughters with intellectual disability (ID) in Sultanate of Oman, and motives for the hysterectomy. European Journal of Social Sciences.2016; 53(1): 80-90.
23. Roy A, Roy A, Roy M. The human rights of women with Intellectual disability. Journal of the Royal Society of Medicine. 2012; 105(9):384-389.
24. Rowlands S, Amy J. Sterilization of those with intellectual disability: evaluation from non- consensual interventions to stric safeguards (Internet). 2017. Available from http://eprints.bournemouth.ac.uk/30111/3/JJA%2009%2008%202017%20Final.pdf
25. Stansfield AJ, Holland AJ and Clare ICH. The sterilisation of people with intellectual disabilities in England and Wales during the period 1988 to 1999. Journal of Intellectual Disability Research. 2007; 51(2007): 569-579.
26. Stefánsdóttir G. Sterilisation and women with intellectual disability in Iceland. Journal of Intellectual & Developmental Disability. 2014; 39(2): 188-197.
27. Barnard-Brak L, Schmidt M, Chesnut S, Wei T, Richman D. Predictors of sex education among adolescents with intellectual disabilities. Intellectual and Developmental Disabilities. 2014; 52(2): 85-97.
28. Maia A, Reis-Yamauti V, Schiavo R, Capellini V, Valle T. Teacher opinions on sexuality and sex education of students with intellectual disability. Estudos De Psicologia. 2015; 32(3):427-435.
29. Foley S, Kelly G. Friendship and Taboos: Research on Sexual Health Promotion for People with Mild to Moderate Intellectual Disabilities in the 18 – 25 Age Range: Results of a Consultation Process and Literature Review Cork: Health Promotion Department, Health Service Executive South (Internet). 2009. Available from: http://www.lenus.ie/hse/handle/10147/108638.
30. Evans D, McGuire B, Healy E, Carley S. Sexuality and Personal Relationships for People with an Intellectual Disability. Part 2: Staff and Family Carers Perspectives. Journal of Intellectual Disability Research. 2009; 53(11): 913 – 921.
31. O”Hard J, Martin H. Parents with learning disabilities: a study of gender and cultural perspectives in east London. British Journal of Learning disabilities. 2003; 31(1) : 18- 24.
32. Carlos S. Disability Estimates between same – and different- sex couples: Microdata from the American community survey (2009-2011). Sexuality & Disability. 2015; 33(1): 107- 121.
33. Pitceathly A, Chapman J. Sexuality, Marriage and parenthood of mentally retarded people. International Journal for the Advancement of Counseling.1985; 8(3): 173- 181.
34. Cuskelly M, Bryde R. Attitudes towards the sexuality of adults with an intellectual disability: Parents, support staff, and a community sample. Journal of Intellectual and Developmental Disability. 2004; 29(3): 225-264.
35. Dawn R.’ Our lives, our identity’: women with disabilities in India. Disability & Rehabilitation. 2014; 36(21): 1768- 1773.
36. May D, Simpson. M. The parent trap: marriage, parenthood and adulthood for people with intellectual disabilities. Critical Social Policy. 2003; 23(1): 25-34.